

Огородник В.О. Варцаба В.В.

ІНВЕСТИЦІЙНИЙ ПІДХІД ДО ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ ПІСЛЯ ВІЙСЬКОВИХ КОНФЛІКТІВ: СВІТОВИЙ ДОСВІД І ПЕРСПЕКТИВИ ДЛЯ УКРАЇНИ

У статті розглядаються інвестиційні підходи до відновлення економіки після військових конфліктів на основі світового досвіду. Проаналізовано ключові фактори, які впливають на ефективність відновлення, зокрема інвестиційні стратегії, фінансування відновлювальних програм, а також роль міжнародної допомоги та приватних інвестицій. Досліджено успішні приклади з різних країн, що зазнали військових конфліктів, і виокремлено аспекти, які можуть бути корисними для України в умовах післявоєнного відновлення. Автори визначають основні перспективи для застосування інвестиційних моделей в українському контексті, акцентуючи увагу на важливості стратегічного планування та інвестиційної привабливості в умовах кризової економіки.

Ключові слова: економічне відновлення, військовий конфлікт, інвестиції, інфраструктура, економічні реформи, стабілізація.

Постановка проблеми. Відновлення економіки після військових конфліктів є складним і багатогранним процесом, що потребує комплексного підходу з урахуванням численних внутрішніх і зовнішніх факторів. Важливим аспектом є впровадження ефективних інвестиційних стратегій, які дозволяють не лише відновити зруйновану інфраструктуру та виробничі потужності, але й забезпечити сталий економічний розвиток на довгострокову перспективу. На даний момент Україна стикається з надзвичайно складними викликами, що включають зруйновану інфраструктуру, падіння економічної активності та високий рівень безробіття. У цьому контексті важливим є вивчення світового досвіду відновлення економік після військових конфліктів, що дозволить краще зрозуміти можливі перспективи для України і розробити оптимальні стратегії для відновлення її економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У міжнародній науковій літературі вже існує низка досліджень, що стосуються відновлення економіки після військових конфліктів. Вони охоплюють різні аспекти цього процесу, від інфраструктурного відновлення до соціально-

економічної стабілізації. Зокрема, дослідження, проведені у країнах, що пережили подібні кризи, дозволяють виявити ключові елементи, які сприяють успішному відновленню, такі як інвестиційна політика, розвиток малого та середнього бізнесу, а також залучення міжнародної допомоги. Однак, попри наявність подібних досліджень, специфіка української ситуації вимагає окремого аналізу з урахуванням унікальних викликів, з якими стикається саме наша країна.

Формулювання цілей статті. Метою статті є дослідження інвестиційних підходів до відновлення економіки після військових конфліктів, зокрема вивчення міжнародного досвіду та визначення перспектив для України.

Опис основного матеріалу дослідження. Для України, яка переживає важкий етап військового конфлікту, питання відновлення економіки стає одним із найважливіших завдань. Відновлення інфраструктури, стабілізація соціально-економічної ситуації та зростання життєвого рівня громадян потребують системних і комплексних заходів. Одним із ключових аспектів цього процесу є залучення інвестицій. Інвестування відіграє вирішальну роль у стимулюванні економічного розвитку, створенні нових робочих місць, відновленні виробничих потужностей та модернізації інфраструктури. Тому Україні необхідно розробити стратегічний підхід до відновлення, орієнтуючи його на залучення як внутрішніх, так і зовнішніх інвестицій, що сприятиме стабільності та процвітанню після завершення конфлікту.

Світовий досвід відновлення економіки після військових конфліктів може стати безцінним джерелом уроків та практичних підходів для України в процесі її відновлення. Багато країн,

© **Огородник В.О.**, к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів та банківської справи, ДВНЗ «Ужгородський національний університет», м. Ужгород, Україна, ORCID ID: 0000-0002-9448-3351

Варцаба В.В., аспірант кафедри економіки, підприємництва та торгівлі, ДВНЗ «Ужгородський національний університет», м. Ужгород, Україна, ORCID ID: 0009-0004-4680-9013

які зазнали руйнувань внаслідок воєн, застосували різні стратегії для відновлення своїх економік. Цей досвід включає не лише відбудову інфраструктури, але й створення сприятливого інвестиційного клімату, що є необхідним для залучення інвестицій та стимулювання економічного зростання [7].

Одним із важливих аспектів є залучення іноземних інвестицій через створення стабільних і прозорих економічних умов, а також через програму реабілітації підприємств і секторів, що постраждали від війни. Так, країни, що успішно пройшли етап відновлення, як-от Німеччина після Другої світової війни, активно використовували фінансову допомогу для стимулювання приватного сектора та проводили ринкові реформи, що підвищувало інвестиційну привабливість.

План Маршалла став однією з найуспішніших моделей відновлення економіки після військового конфлікту, і його досвід може стати важливим орієнтиром для України в процесі її відновлення після повномасштабної війни. План Маршалла, офіційно відомий як Європейська програма відновлення або European Recovery Program, був ініційований США в 1948 році і мав на меті відновлення економік європейських країн, що постраждали від війни.

Суть плану полягала в наданні фінансової допомоги країнам Західної Європи, що постраждали від війни. За умовами плану, США виділили близько 13 мільярдів доларів (що на той час становило значну суму) на відновлення економік країн Європи. Ці кошти були використані для відновлення інфраструктури, виробничих потужностей, модернізації сільського господарства, а також для стимулювання торгівлі між країнами Західної Європи.

США не ставили політичних вимог країнам-реципієнтам, а допомога була спрямована виключно на відновлення економік. План вимагав, щоб країни-реципієнти працювали разом, зокрема через створення Європейської економічної співпраці (ОЕЕС), що дозволяло централізовано організувати та контролювати розподіл коштів. Країни-реципієнти зобов'язувалися звітувати про використання допомоги, щоб гарантувати ефективне використання коштів і запобігти корупції. Кошти, які надходили в країни Європи, допомогли стабілізувати їхні валюти та відновити внутрішні ринки [12].

У результаті реалізації Плану Маршалла, економіки країн Західної Європи швидко відновилися, і він став однією з основних причин

економічного підйому в Європі в післявоєнний період. План також став важливою частиною боротьби проти впливу СРСР на Європу та сприяв створенню основ для майбутнього економічного інтеграційного процесу в Європі.

Рациональні та масштабні інвестиції сприяли відновленню економіки Європи після Другої світової війни, забезпечивши зростання виробництва. Однак їх ефективність була досягнута завдяки інтеграції з іншими чинниками: розвитком підприємницької культури, стабільним законодавством, захистом прав інвесторів, підвищенням продуктивності праці та впровадженням новітніх технологій [11].

Сучасні кейси відновлення економіки після конфліктів включають Хорватію та Боснію і Герцеговину, де відбудова була реалізована через значні інвестиції та міжнародну допомогу.

Після війни 1991-1995 рр. Хорватія досягла значного економічного відновлення завдяки проведенню реформам, зокрема лібералізації економіки та приватизації державних підприємств. Країна також інтегрувалася в міжнародні організації, зокрема Європейський Союз, що сприяло залученню інвестицій. Розвиток інфраструктури та туристичної галузі, а також зміцнення правової системи та захист прав інвесторів стали ключовими факторами успіху відбудови [9].

Одним із головних пріоритетів Хорватії було створення сприятливого інвестиційного клімату. Країна впровадила низку реформ, що включали податкові пільги, дерегуляцію бізнес-процесів та полегшення процедур для інвесторів. Також була забезпечена правова захищеність інвестицій, що допомогло залучити значні потоки іноземного капіталу.

Інвестиції в інфраструктуру, зокрема у транспортні та енергетичні проекти, стали основою економічного зростання Хорватії. Будівництво нових доріг, аеропортів, портів та енергетичних об'єктів вимагало значних інвестицій і стало основою для розвитку інших секторів економіки, зокрема туризму та промисловості. Також туризм став важливим драйвером економічного зростання в Хорватії після війни. Інвестиції в туристичну інфраструктуру (готелі, курорти, транспорт) стимулювали розвиток цієї галузі, яка стала одним із основних джерел доходів для країни. Інвестори були зацікавлені в розвитку цієї високоприбуткової галузі через привабливість хорватського узбережжя та культурної спадщини. Однією з основних умов для залучення інвестицій було створення надійної правової системи. Уряд Хорватії активно реформував

законодавство, зокрема в питаннях власності, контрактів та захисту інвестицій, щоб забезпечити правову визначеність та зменшити ризики для інвесторів.

Таким чином, інвестиції стали ключовим фактором відновлення хорватської економіки, оскільки вони сприяли розвитку інфраструктури, туристичної галузі, та підтримці реформ в інших секторах.

Боснія і Герцеговина отримала значну підтримку від міжнародних організацій, таких як Світовий банк, МВФ та ЄС, що включала як гранти, так і кредити для відновлення інфраструктури та економіки. Частина цих коштів була спрямована на відбудову зруйнованих міст, транспорту та енергетичних систем, а також на відновлення виробничих потужностей. У післявоєнний період країна заохочувала притік прямих іноземних інвестицій через економічні реформи, спрямовані на покращення бізнес-клімату, лібералізацію ринку та захист прав інвесторів. Інвестиції стали важливим чинником для відновлення промисловості, розвитку сільського господарства та туристичного сектору [9].

Оскільки державні підприємства часто перебували у занедбаному стані після війни,

приватизація стала одним із основних шляхів залучення інвестицій. Це дозволило приватному сектору вкладати кошти в модернізацію виробництва, що стимулювало економічне зростання.

Отже, важливим елементом відбудови є комплексним процесом, який вимагає поєднання інвестиційної підтримки, економічних реформ, відновлення інфраструктури та політичної стабільності. Саме ці фактори є основою для відновлення та довгострокового розвитку після конфлікту.

Аналізуючи досвід відновлення економік інших країн після військових конфліктів, варто звернути увагу на сучасний стан інвестування в Україні. Це дозволить оцінити наявні можливості та виклики для залучення інвестицій у період відбудови.

До початку війни в Україні (до 2022 року) економічна ситуація була стабільною в плані капітальних інвестицій, хоча і з певними труднощами через складні макроекономічні умови, корупцію та недостатній рівень довіри до інвесторів. Проте, після початку повномасштабного вторгнення Росії в 2022 році ситуація змінилася кардинально (рис. 1.).

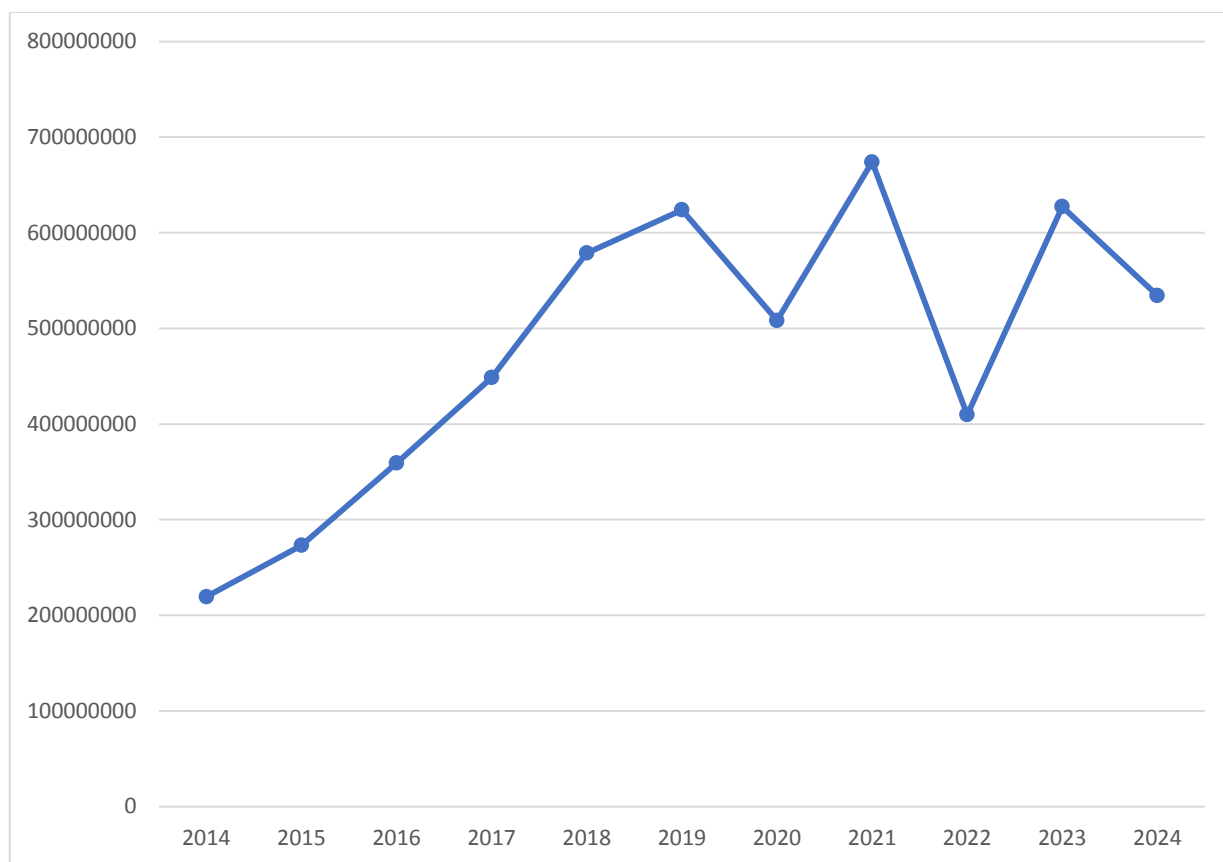

Рис. 1. Обсяг капітальних інвестицій в Україні за 2014-2024 роки, тис. грн [3]

Аналіз даних обсягу капітальних інвестицій в Україні за 2014-2023 роки дозволяє визначити ключові тенденції та вплив економічних змін, зокрема, війни, на інвестиційну діяльність в країні.

Протягом 2014-2018 років спостерігалось поступове зростання капітальних інвестицій: від 219,4 млрд грн у 2014 році до 578,7 млрд грн у 2018 році. Це свідчить про стабільний економічний ріст і відновлення інвестиційної активності після економічної кризи 2014 року. Ріст був особливо значним у 2017-2018 роках, коли обсяг інвестицій перевищив 600 млрд грн, що свідчить про підвищення інтересу до інвестицій в країні. У 2020 році обсяг капітальних інвестицій різко знизився до 508,2 млрд грн. Це, ймовірно, є результатом негативного впливу пандемії COVID-19, що призвела до затримок в реалізації інвестиційних проектів, а також до скорочення бізнес-активності в умовах обмежень і карантинів.

Вже у 2021 році інвестиції відновилися до 673,9 млрд грн, що є найбільшим показником за весь період з 2014 року. У 2022 році через повномасштабну війну, яку розпочала Росія проти України, обсяг капітальних інвестицій значно скоротився до 409,7 млрд грн, що на 39% менше, ніж у 2021 році.

Враховуючи значне падіння в 2022 році та неповне відновлення за 2023-2024 рр., Україні необхідно забезпечити стабільність та підтримку інвестиційної привабливості через впровадження реформ, покращення бізнес-клімату та залучення міжнародних інвестицій, щоб прискорити відновлення економіки після перемоги.

Війна Росії проти України суттєво погіршила економічну ситуацію в країні, спричинивши значні трансформації. Основними факторами економічного спаду стали різні за характером проблеми в регіонах: одні постраждали через втрату традиційних споживачів продукції, інші — через розрив постачань сировини, матеріалів та комплектуючих виробів.

Інвестиційна активність у регіонах завжди характеризувалася нерівномірністю. Ця нерівномірність слугувала своєрідною економічною картою, що відображала стан галузей та виробництва. Унаслідок цього більшість інвестиційних ресурсів концентрується у відносно невеликій кількості регіонів, тоді як решта опиняється у стані економічної деградації. Така диференціація значною мірою визначає інвестиційний клімат країни загалом і ускладнює його відновлення в умовах сучасної кризи. Оцінити масштаби цих диспропорцій можна на основі аналізу відповідних статистичних даних (див. табл. 1.).

Таблиця 1.

Регіональний розподіл обсягів капітальних інвестицій в Україні у 2024 році, тис.грн [4]

Регіон	Обсяг капітальних інвестицій	Регіон	Обсяг капітальних інвестицій
Україна	534417067	Миколаївська	9558758
Вінницька	15494391	Одеська	14391134
Волинська	12861616	Полтавська	19726450
Дніпропетровська	50758348	Рівненська	11474140
Донецька	4938749	Сумська	8721139
Житомирська	10966884	Тернопільська	9750514
Закарпатська	8890553	Харківська	20785807
Запорізька	7305718	Херсонська	345842
Івано-Франківська	11425622	Хмельницька	10572535
Київська	48402722	Черкаська	10396636
Кіровоградська	6495704	Чернівецька	3117410
Луганська	53645	Чернігівська	12644107
Львівська	25702758	м. Київ	199635885

Найбільший обсяг капітальних інвестицій зафіксовано в м. Київ — 199,6 млрд грн, що становить понад 37,35% загального обсягу по Україні (534,4 млрд грн). Це свідчить про високу концентрацію капіталу у столиці, що є типовим для країн із централізованою економікою.

Найменші обсяги капітальних інвестицій у Луганській області (53,6 млн грн) та Херсонській області (34,6 млн грн), що, ймовірно, зумовлено військовими діями на цих територіях.

Високі обсяги капітальних інвестицій спостерігаються в економічно розвинених

областях, таких як Дніпропетровська (50,8 млрд грн), Київська (48,4 млрд грн) та Львівська (25,7 млрд грн).

У 2024 році більша частина капітальних інвестицій фінансувалася за рахунок власних коштів підприємств та організацій, які становили 71% від загального обсягу. Цей показник свідчить про значну роль внутрішніх фінансових ресурсів у підтримці економіки, особливо в умовах обмеженого доступу до зовнішніх джерел

фінансування та військових викликів [5].

У 2019 році Україна отримала значний приплив прямих іноземних інвестицій, що склав 5860 млн дол (табл 2). США. Це було одним із найвищих показників за останні роки, і він свідчив про стабільний інтерес до української економіки з боку іноземних інвесторів, що підвищувало економічну привабливість країни в умовах відносної політичної стабільності.

Таблиця 2.

Прямі іноземні інвестиції в Україні з 2019 по 2024 рр. (млн. дол. США) [10]

	ПП в Україну	ПП з України	Сальдо
2019	5860	648	5212
2020	-868	82	-950
2021	6687	-198	6885
2022	1152	529	623
2023	4247	42	4205
2024	3329	-162	3491

Однак у 2020 році ситуація змінилася: зафіксовано відтік інвестицій на рівні -868 млн дол. США. Це було наслідком глобальної економічної кризи через пандемію COVID-19, що вплинула на економічну активність у світі, включаючи Україну. У 2021 році ситуація дещо покращилася — прямі іноземні інвестиції знову зросли до 6687 млн дол. США. Це можна пояснити економічним відновленням після пандемії, стабільнішими політичними умовами та прогресом в реформах, що стимулювали приплив капіталу. Однак, з початком війни в 2022 році, інвестиції різко знизилися до 1152 млн дол. США, що є відображенням глобальних економічних криз, а також суттєвого погіршення ситуації в Україні. Однак, попри бойові дії, в 2023 році спостерігається відновлення інтересу до України — прямі іноземні інвестиції зросли до 4247 млн дол. США, хоча можна спостерігати спад інтересу вже у 2024 році до 3329 млн дол. США. Але все ж, це свідчить про те, що, незважаючи на війну, певні інвестори бачать перспективи в Україні.

Після проведеного аналізу, можна зробити висновок, що загальний інвестиційний клімат в Україні продовжує залишатися неоднозначним, з огляду на значний вплив війни та економічної нестабільності. Однак, незважаючи на складні умови, країна демонструє певні позитивні тенденції в інвестиційній діяльності. Однак, цей процес не є простим і потребує детального вивчення всіх можливих аспектів, зокрема врахування ризиків, які можуть виникнути у зв'язку з політичною та економічною

нестабільністю. Відтак, для розуміння всіх можливих наслідків інвестиційної діяльності в умовах війни, важливо враховувати як позитивні аспекти, так і потенційні ризики.

Переваги залучення інвестицій в умовах війни.

Інвестиції в стратегічні галузі можуть допомогти відновити інфраструктуру, яка була зруйнована внаслідок військових дій. Зокрема, капіталовкладення в будівництво доріг, енергетичні та комунікаційні мережі можуть покращити якість життя населення та відновити економічну діяльність у постраждалих регіонах [6].

Війна створює потребу в модернізації та розширенні оборонного потенціалу, що може залучити інвестиції у військово-промисловий комплекс. Це не тільки забезпечить країну необхідною технікою та зброєю, а й дозволить створювати нові робочі місця та збільшити виробничі потужності [13].

В умовах війни країни часто шукають нові технології для вирішення актуальних проблем (наприклад, з питань кібербезпеки, медичних технологій або інженерії). Це може сприяти залученню інвестицій у інноваційні та високотехнологічні сектори, які впливатимуть на довгостроковий розвиток економіки [8].

Залучення інвестицій в умовах війни може сприяти зміцненню міжнародних відносин і підтримці з боку міжнародних організацій, таких як Європейський Союз та США. Програми фінансування та інвестиційні гранти від міжнародних партнерів допоможуть

стабілізувати економіку та стимулювати її відновлення [1].

Війна може створювати певні інвестиційні можливості для іноземних та місцевих інвесторів, які готові ризикувати. Після стабілізації ситуації, ці інвестиції можуть принести суттєві прибутки, оскільки відновлення економіки супроводжується ростом попиту на різні товари та послуги.

Загрози залучення інвестицій в умовах війни

Війна викликає серйозні політичні та економічні потрясіння, що створює високу невизначеність для інвесторів. Перспективи отримання стабільних прибутків стають менш очевидними через можливість ескалації конфлікту, що знижує довіру до ринку.

В умовах війни правова система може бути ослаблена, і є ризик зниження ефективності судової влади. Інвестори можуть зіткнутися з проблемами у захисті своїх прав та інтересів, що створює додаткові бар'єри для залучення капіталу [2].

Війна значно ускладнює постачання товарів та сировини, що може призвести до затримок у виробництві та поставках. Це створює додаткові витрати для компаній і може призвести до зупинки виробничих процесів, що негативно впливає на інвестиційну привабливість країни.

Війна часто спричиняє великі людські втрати, переміщення населення, погіршення соціальних умов та збільшення рівня бідності. Це може призвести до загострення соціальних проблем, протестів і дестабілізації ситуації в країні, що робить її менш привабливою для інвесторів.

Знищення або пошкодження інфраструктури, а також пряма загроза для підприємств, можуть призвести до втрати значних активів. Страхові компанії можуть відмовлятися від покриття таких ризиків, що ускладнює захист інвестицій.

У воєнний період Україна може мати обмежений доступ до міжнародних фінансових ринків через високий рівень ризику. Це може знижувати можливості для залучення інвестицій

на зовнішніх ринках, що також обмежує внутрішні інвестиційні можливості.

Залучення інвестицій в умовах війни є складним, але життєво необхідним процесом для відновлення економіки країни. Хоча є безліч загроз, таких як політична та економічна нестабільність, ризик пошкодження інфраструктури і проблеми з правовою системою, існують і певні переваги. Зокрема, інвестиції в критичні інфраструктурні проекти, оборонний сектор та інноваційні галузі можуть стати важливим інструментом для зміцнення національної економіки та підвищення її конкурентоспроможності на світовому ринку.

Висновки та перспективи подальших досліджень.

Інвестиційний підхід до відновлення економіки після військових конфліктів є надзвичайно важливим для забезпечення сталого розвитку країни. Міжнародний досвід свідчить, що успішне відновлення після війни можливе за умови належного залучення інвестицій, як зовнішніх, так і внутрішніх, а також проведення комплексних економічних і політичних реформ. Україна має великий потенціал для застосування кращих світових практик, зокрема в області реструктуризації інфраструктури, стимулювання бізнесу та створення сприятливого інвестиційного клімату.

Однак, для досягнення успіху в інвестиційному відновленні необхідно враховувати особливості національної економіки, політичної ситуації та соціальних факторів. Ключовими завданнями є зменшення корупційних ризиків, забезпечення правової стабільності та створення умов для залучення міжнародних інвесторів.

Перспективами подальших досліджень є аналіз ефективності конкретних інвестиційних проектів, впроваджених у післявоєнних країнах, та оцінка їх адаптації до українських умов. Також важливо дослідити вплив сучасних технологій та інновацій на процес відновлення та стійкість економіки до можливих майбутніх криз.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ашеулова О.М., Донець Д.М., Остропольська Є.В. (2023) Залучення інвестицій у повоєнну відбудову України: можливості та виклики. Академічні візії, (25), 1-13. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/756/713>
2. Вплив війни на правову систему та реформи в Україні [Електронний ресурс] / В. В. Бігун, Т. К. Дацюк, І. І. Присяжнюк // Академічні візії: академ. реценз. електр. журнал із відкритим доступом URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/655/594>
3. Державна служба статистики України. (2025). Капітальні інвестиції URL: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/ioz_19.htm
4. Державна служба статистики України. (2025). Капітальні інвестиції за регіонами у 2024 році URL: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2021/ibd/kin/kin_reg/kin_reg_24.xls

5. Державна служба статистики України. (2025). Капітальні інвестиції за джерелами фінансування URL: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2021/ibd/kin/kin_reg/kin_reg_24.xls
6. Державне агентство відновлення та розвитку інфраструктури України. (2023). Українська інфраструктура має широкий потенціал для інвестицій іноземних партнерів. URL: <https://restoration.gov.ua/press/news/55759.html>
7. Железняк Я. (2022) 5 історій економічного успіху після війни: світовий досвід для України URL: https://lb.ua/economics/2022/04/13/513199_5_istoriy_ekonomichnogo_uspihu_pislya.html
8. Інноваційні основи відновлення та розвитку країн після збройних конфліктів: інноваційний вимір: колективна монографія / за ред. д.е.н. Омеляненка В. А. Суми: Інститут стратегій інноваційного розвитку і трансферу знань. 2022. 280 с.
9. Косаревич С. (2022) Післявоєнна відбудова Хорватії. Центр Дністрянського URL: <https://dc.org.ua/news/reconstruction-croatia>
10. МінфінМедіа (2025). Прямі іноземні інвестиції (ПІІ) в Україну. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/fdi/>
11. Нестор О. Ю. Інвестиційні аспекти реалізації Плану Маршалла. Бізнес Інформ. 2023. № 6. С. 113-120.
12. Нестор О.Ю. Особливості Плану Маршалла в контексті його економічного аспекту і переваг та недоліків реалізації. Фінанси України. 2022. № 9. С. 79—97.
13. ТЕКСТИ.org.ua. (2024). Довгостроковий шлях України до успіху: швидкий запуск самодостатньої оборонно-промислової бази за підтримки США та ЄС. URL: <https://texty.org.ua/fragments/111542/dovhostrokovyj-shlyah-ukrayiny-do-uspihu-shvydkyj-zapusk-samodostatnoyi-oboronno-promyslovoyi-bazy-za-pidtrymky-ssha-ta-yes/>

REFERENCES

1. Ashcheulova, O. M., Donets, D. M., & Ostropolska, Ye. V. (2023). Zaluchennia investytsii u povoiennu vidbudovu Ukrainy: mozhlyvosti ta vyklyky [Attracting investments in the post-war reconstruction of Ukraine: opportunities and challenges]. *Akademichni vizii*, (25), 1-13. Retrieved from <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/756/713> [in Ukrainian].
2. Bihun, V. V., Datsiuk, T. K., & Prysiazhniuk, I. I. (n.d.). Vplyv viiny na pravovu systemu ta reformy v Ukraini [The impact of war on the legal system and reforms in Ukraine] [Online resource]. *Akademichni vizii: akadem. retsenz. elektr. zhurnal iz vidkrytym dostupon*. Retrieved from <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/655/594> [in Ukrainian].
3. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy [State Statistics Service of Ukraine]. (2025). *Kapitalni investytsii* [Capital investments]. Retrieved from https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/ioz_19.htm [in Ukrainian].
4. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy [State Statistics Service of Ukraine]. (2025). *Kapitalni investytsii za rehionamy u 2024 rotsi* [Capital investments by region in 2024]. Retrieved from https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2021/ibd/kin/kin_reg/kin_reg_24.xls [in Ukrainian].
5. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy [State Statistics Service of Ukraine]. (2025). *Kapitalni investytsii za dzherelamy finansuvannia* [Capital investments by sources of financing]. Retrieved from https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2021/ibd/kin/kin_reg/kin_reg_24.xls [in Ukrainian].
6. Derzhavne ahentstvo vidnovlennia ta rozvytku infrastruktury Ukrainy [State Agency for Reconstruction and Development of Infrastructure of Ukraine]. (2023). *Ukrainska infrastruktura maie shyrokyyi potentsial dlia investytsii inozemnykh partneriv* [Ukrainian infrastructure has great potential for investments of foreign partners]. Retrieved from <https://restoration.gov.ua/press/news/55759.html> [in Ukrainian].
7. Zhelezniak, Ya. (2022). 5 istorii ekonomichnogo uspihu pislia viiny: svitovyi dosvid dlia Ukrainy [5 stories of economic success after the war: world experience for Ukraine]. Retrieved from https://lb.ua/economics/2022/04/13/513199_5_istoriy_ekonomichnogo_uspihu_pislya.html [in Ukrainian].
8. Omelianenko, V. A. (Ed.). (2022). *Innovatsiini osnovy vidnovlennia ta rozvytku krain pislia zbroinykh konfliktiv: innovatsiinyi vymir: kolektyvna monohrafiia* [Innovative foundations for the reconstruction and development of countries after armed conflicts: the innovative dimension: a collective monograph]. Sumy: Instytut stratehii innovatsiinoho rozvytku i transferu znan [in Ukrainian].
9. Kosarevych, S. (2022). Pisliavoienna vidbudova Khorvatii [Post-war reconstruction of Croatia]. *Tsentr Dnistrianskoho*. Retrieved from <https://dc.org.ua/news/reconstruction-croatia> [in Ukrainian].

10.MinfinMedia. (2025). *Priami inozemni investytsii (PII) v Ukrainu* [Foreign direct investment (FDI) in Ukraine]. Retrieved from <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/fdi/> [in Ukrainian].

11.Nestor, O. Yu. (2023). Investytsiini aspekty realizatsii Planu Marshalla [Investment aspects of the implementation of the Marshall Plan]. *Biznes Inform*, (6), 113-120 [in Ukrainian].

12.Nestor, O. Yu. (2022). Osoblyvosti Planu Marshalla v konteksti yoho ekonomichnoho aspektu i perevah ta nedolikiv realizatsii [Features of the Marshall Plan in the context of its economic aspect and advantages and disadvantages of implementation]. *Finansy Ukrainy*, (9), 79-97 [in Ukrainian].

13.TEXTY.org.ua. (2024). Dovhostrokovyi shliakh Ukrainy do uspikhu: shvydkyi zapusk samodostatnoi oboronno-promyslovoi bazy za pidtrymky SShA ta YeS [Ukraine's long-term path to success: rapid launch of a self-sufficient defense-industrial base with the support of the USA and the EU]. Retrieved from <https://texty.org.ua/fragments/111542/dovhostrokovyj-shlyah-ukrayiny-do-uspihu-shvydkyj-zapusk-samodostatnoyi-oboronno-promyslovoyi-bazy-za-pidtrymky-ssha-ta-yes/> [in Ukrainian].

Отримано 11.03.2025